

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยุค
ดิจิทัลของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
MANAGEMENT MODEL FOR ENHANCING THE CAPACITY OF TEACHERS
IN ACTIVE LEARNING IN THE DIGITAL AGE AFFILIATED WITH THE
SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹วัชรกร เคยบรรจง, ²เสวียน เจนเขว้า, ³ชัยพล พสุรัตน์บรรจง
และ ⁴กัญจน์ชลิการ์ กันทะเจตน์

¹Watcharakorn Koeybanjongg, ²Sawien Jenkwao, ³Chaiyapont Pasurathbunjong
and ⁴Kunchalikar Kunthajet

^{1,3}มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, ประเทศไทย

⁴วิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรบริหารธุรกิจ, ประเทศไทย

^{1,3}Western University, Thailand

²South East Asia University, Thailand

⁴Aksorn Business Administration Technological College, Thailand

¹watcharagron53077@gmail.com, ²sjenkwao@gmail.com,

³bigsu.kbg@gmail.com, ⁴Kunchalikar_kk@hotmail.com,

Received: February 16, 2026; **Revised:** March. 18, 2026; **Accepted:** March 21, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) คือ การบูรณาการเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) เข้าด้วยกันอย่าง

¹อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

³อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

⁴อาจารย์ ดร.วิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรบริหารธุรกิจ

เป็นระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ยุคดิจิทัลของครู 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 360 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบประเมินสมรรถนะที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 และแบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยุคดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก 2) รูปแบบการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การวางแผน (Planning) การแสวงหาความรู้ดิจิทัล (Self-Learning) การนำไปปฏิบัติเชิงรุก (Active Implementation) และการประเมินผลและสะท้อนคิด (Evaluation & Reflection) โดยมีกลไกการพัฒนาตนเองเป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อน และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาครูสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ยุคดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : การบริหารการศึกษา, การพัฒนาตนเอง, การเรียนรู้เชิงรุกยุคดิจิทัล, จังหวัดสระบุรี

Abstract

An Administrative Model for Enhancing Active Learning and Digital Tool Competencies through Self-Directed Development Mechanisms of Teachers under the Office of Education Service Area in Saraburi Province Author: Watcharakorn Koeybanjong, Ph.D. Abstract This research aimed to: 1) study the levels of Active Learning and digital tool competencies among teachers; 2) develop an administrative model to enhance these competencies; and 3) evaluate the appropriateness and feasibility of the developed model. The sample consisted of 1,260 teachers under the Office of Education Service Area in Saraburi Province, selected through stratified random sampling. Research instruments included a competency assessment form (Reliability = 0.95) and a model evaluation form. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation, and content analysis. The findings revealed that: 1) the overall level of Active Learning and digital tool competencies among teachers in Saraburi Province was at a high level, with

the highest mean score in Active Learning design; 2) the developed administrative model, titled the "APEE Model," consists of four key components: Planning, Self-Learning, Active Implementation, and Evaluation & Reflection, driven by self-directed development mechanisms; and 3) the experts' evaluation indicated that the model's appropriateness and feasibility were at the highest level. This model serves as a practical blueprint for transforming teachers into digital-age learning facilitators effectively.

Keywords: Educational Administration, Self-Development, Active Learning, Digital Tools, Saraburi Province

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 นำมาซึ่งความท้าทายครั้งสำคัญต่อระบบการศึกษาไทย โดยเฉพาะภายใต้บริบทการศึกษาดิจิทัลปี 2026 ที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) ไปสู่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติ (Learning by Doing) ตามแนวคิดรังสรรค์นิยม (Constructivism) ของ Piaget และ Vygotsky ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่เพื่อสร้างความหมายทางสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งยกระดับสมรรถนะครูให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Digital Facilitator) ที่สามารถบูรณาการเครื่องมือดิจิทัล (Digital Tools) ในการออกแบบกิจกรรมและการวัดผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อทลายข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในรูปแบบ Digital Active Learning

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการขยายตัวของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบผสมผสาน โจทย์สำคัญที่ท้าทายผู้บริหารสถานศึกษาคือ จะขับเคลื่อนสมรรถนะของครูผู้สอนในวงกว้างได้อย่างไร ผลจากการศึกษาของ วัชรกร เคยบรรจง และคณะ (2566) พบว่า กลไกการพัฒนาตนเอง (Self-Directed Development) เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อสมรรถนะบุคลากร เนื่องจากไม่ใช่เพียงการอบรมตามนโยบาย แต่เป็นกระบวนการที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ในการสำรวจช่องว่างสมรรถนะ (Competency Gap) ของตนเอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เน้นกลไกการพัฒนา

ตนเองเป็นฐาน (Self-Development Mechanism) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการใช้สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ให้เป็นรูปธรรม

เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 360 คน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญที่ต้องร้อยรัดกัน 3 ด้าน ดังนี้

1. กลไกการพัฒนาตนเองเชิงระบบ: เริ่มจากการตระหนักรู้และประเมินตนเอง (Self-Assessment) การแสวงหาความรู้เชิงรุกผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Proactive Learning) การทดลองปฏิบัติและสร้างนวัตกรรมในชั้นเรียน (Action Research) และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC & Reflection)

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล: การใช้เครื่องมือดิจิทัลกระตุ้นการคิด (Digital Engagement) การสร้างองค์ความรู้ผ่านนวัตกรรมชิ้นงาน (Knowledge Creation) และการสะท้อนคิดดิจิทัล (Digital Reflection) เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง (Deep Learning)

3. การวัดและประเมินผลสมัยใหม่: เปลี่ยนจากเพียงการตัดสินผล (Of Learning) ไปสู่การประเมินเพื่อพัฒนา (For/As Learning) โดยใช้การประเมินตามสภาพจริงดิจิทัล (Digital Authentic Assessment) และการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ (Learning Analytics) เพื่อปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับรายบุคคล (Differentiated Instruction)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Analysis) มาใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครู ผลการวิจัยนี้ไม่เพียงแต่เป็นการต่อยอดองค์ความรู้เดิม แต่ยังเป็นการสร้าง นวัตกรรมการบริหารจัดการ (Administrative Innovation) ที่ตอบโจทย์การพัฒนาวิชาชีพครูในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ให้ก้าวสู่ระดับสากลสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ยุคดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ โดยบูรณาการกลไกการพัฒนาตนเอง (จากฐานงานวิจัยเดิมของ วัชรกร เคยบรรจงและคณะ 2566) เข้ากับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลตามบริบทของการศึกษาปี 2026

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เพื่อยกระดับรูปแบบการบริหารจัดการเดิมสู่การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ มีขั้นตอนการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูจำนวน 360 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ฐานข้อมูลเดิมที่มีความครอบคลุมบริบทเชิงพื้นที่จังหวัดสระบุรีอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) สูงสุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินสมรรถนะ ปรับปรุงจากแบบประเมินเดิมเพื่อวัดสมรรถนะด้าน Active Learning และการใช้เครื่องมือดิจิทัล โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.95

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้บริหารและครูต้นแบบ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้รูปแบบ APEE Model ในสถานศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อประเมินระดับสมรรถนะของครูในแต่ละมิติ

3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเครื่องมือดิจิทัล จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของกลุ่มตัวอย่างครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 360 คน พบว่าสมรรถนะในภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" พบว่าครูมีสมรรถนะด้าน

การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่สูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ากลไกการพัฒนาตนเองที่เน้นการวางแผน (Planning) ส่งผลให้ครูมีความสามารถในการเตรียมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเป็นระบบ

2. ผลการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ ต่อยอดมาจากฐานงานวิจัยเดิมของ วัชรกร เคยบรรจง และคณะ (2566) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ที่เรียกว่า P-L-I-E Model ดังนี้

รายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบ

1) Planning (P - การวางแผน) การกำหนดเป้าหมายผ่าน ID Plan ที่เน้นการวิเคราะห์ สมรรถนะ Active Learning รายบุคคล

2) Self-Learning (L - การแสวงหาความรู้ดิจิทัล) การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะ การใช้เครื่องมือดิจิทัลด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ

3) Active Implementation (I - การนำไปปฏิบัติเชิงรุก) การเปลี่ยนบทบาทจาก Teacher เป็น Facilitator ในชั้นเรียนจริง โดยใช้สื่อดิจิทัลเป็นตัวกระตุ้นการมีส่วนร่วม

4) Evaluation & Reflection (E - การประเมินและการสะท้อนคิด) การใช้สื่อ Digital Assessment ในการวัดผล และการใช้กระบวนการ PLC เพื่อสะท้อนผลการพัฒนา

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่ารูปแบบ P-L-I-E Model มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่จังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับ "มากที่สุด" เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ยืดหยุ่นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ตัวบุคคล (ครู) เป็นสำคัญ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. พลังของกลไกการพัฒนาตนเองต่อการเปลี่ยนผ่านสู่ Active Learning: ผลการวิจัย ยืนยันว่าครูจำนวน 360 คนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมาก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแข็งแกร่งของ "กลไกการพัฒนาตนเอง" ตามแนวคิดเดิมของ วัชรกร เคยบรรจง และคณะ (2566) ในมุมมองของนักบริหาร การศึกษา ผลลัพธ์นี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาครูในยุคดิจิทัลไม่สามารถใช้รูปแบบ "การบังคับอบรม แบบปูพรม" (Top-down Training) ได้อีกต่อไป แต่ต้องสร้างพื้นที่ให้ครูได้เป็นผู้ขับเคลื่อนการ เรียนรู้ของตนเอง (Self-Directed Growth) รูปแบบ P-L-I-E Model จึงทำหน้าที่เป็นโครงสร้างเชิง ระบบที่ช่วยเปลี่ยนทัศนคติของครูจากการเป็นผู้รับเทคโนโลยี มาเป็นผู้เลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้าง นวัตกรรมการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ

2. การบูรณาการเครื่องมือดิจิทัลในฐานะตัวเร่งปฏิกิริยาการวัดผล ประเด็นที่น่าสนใจคือ สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญกับการใช้เครื่องมือดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิชา หลักการสอน การวัดและ ประเมินผล (EDA6103) ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เมื่อครูสามารถเข้าถึง Data Analytics หรือเครื่องมือ ประเมินผลแบบ Real-time จะช่วยลดภาระงานด้านเอกสารและเพิ่มเวลาในการ "สังเกตพฤติกรรม ผู้เรียน" ได้มากขึ้น สิ่งนี้คือหัวใจของการศึกษาในอนาคตที่ต้องอาศัยความแม่นยำของข้อมูลมาช่วย ในการพยากรณ์และแก้ปัญหาการเรียนรู้รายบุคคล (Personalized Learning)

3. ความยั่งยืนของรูปแบบการบริหารจัดการในระดับพื้นที่ การที่รูปแบบ P-L-I-E Model ได้รับการรับรองในระดับมากที่สุดจากผู้ทรงคุณวุฒิ สะท้อนให้เห็นว่านวัตกรรมการบริหารจัดการที่ ออกแบบมาโดยยึดบริบทพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นฐาน มี ความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาในภูมิภาค

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งเป็น การสังเคราะห์ต่อยอดจากงานวิจัยของวัชรกร เคยบรรจง และคณะ (2566) สามารถสรุปองค์ ความรู้ที่ได้ดังนี้

องค์ความรู้สำคัญคือการค้นพบ รูปแบบการบริหารจัดการ P-L-I-E Model ที่เปลี่ยนผ่านจากการพัฒนาครูแบบดั้งเดิมไปสู่การใช้ กลไกการพัฒนาตนเอง (Self-Development Mechanism) เป็นฐานหลัก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การวางแผนเชิงสมรรถนะ (Planning), การแสวงหาความรู้ดิจิทัลด้วยตนเอง (Self-Learning), การปฏิบัติการสอนเชิงรุกในฐานผู้อำนวยการความสะดวก (Active Implementation) และการประเมินผลผ่านการสะท้อนคิด (Evaluation & Reflection) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสมรรถนะของครู ในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลและการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ (Learning Analytics) ได้เข้ามาเป็นตัวเร่งสำคัญในการวัดผลตามสภาพจริง นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและตอบโจทย์การพัฒนาวิชาชีพครูในระดับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จूरรัตน์ พินิจมนตรี. (2554). รูปแบบการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุปผา ปลื้มสำราญ. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พีระวัตร จันทกุล. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัชรกร เคยบรรจง, ณรงค์ พิมสาร และเสวียน เจนเข้ว่า. (2566). รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 10(2).